

Рецензия

от проф. дпн Румен Иванов Стаматов –

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научната степен

„доктор”

в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки;

професионално направление 3.2. Психология

докторска програма: Педагогическа и възрастова психология

автор: Димитриос Зогрис Пападопулос

тема: „ Перцептивни и аперцептивни способности на надарени 5 - 6 годишни деца “

1.Общо описание на представените материали

По избор от научното жури съм определен за негов член по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „ Перцептивни и аперцептивни способности на надарени 5 - 6 годишни деца “ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма: Педагогическа и възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Димитриос Зогрис Пападопулос– редовен докторант към катедра „Психология”, отчислен с право на защита.

Представеният от Димитриос Зогрис Пападопулос комплект материали е на хартиен носител и е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ”. Той включва всички необходими документи. Докторантът е приложил публикации и учебни материали.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Темата на дисертационното изследване е актуална в научно – изследователски и в практически аспект. Обвързването на надареността с когнитивните процеси и интелигентността, и аз-концепциите открива възможности за по-дълбоко осмисляне на нейното развитие. Самата идея за създаване на тренинг за развитие на самооценката и самовъзприятието при надарените деца е със сериозно практическо приложение, не просто защото опитите за създаване на такива програми е твърде ограничен, но и защото открива

възможности за проследяване на условията, които биха подпомогнали разгръщането на творчеството при малките деца.

3. Познаване на проблема

Докторантът се опитва обосновано да постигне целта на дисертационното изследване, както и преследваните задачи със съответните методи на теоретичното и емпиричното изследване. Теоретичната част представя задълбочен преглед на надареността. Самата надареност е осмислена чрез обвързването и с интелигентността, когнитивните структури и различни персонални характеристики. Представени са различните теории за интелигентността и връзката на интелигентността с надареността, и с развитието на когнитивните структури. Когнитивното развитие е проследено в контекста на теориите на Ж.Пиаже, Л.Виготски, и информационните теории. Специално място е отделено на анализа на перцепцията и аперцепция. Считам за особено ценен опита за създаване на програма за развитие на самооценката и самовъзприятието при надарените деца. Така се откриват възможности за проследяване на влиянията на промените в тези конструкти върху мотивацията за творчество и за генерирането на позитивни преживявания. Представените теоретични анализи са задълбочени и създават условия за едно просторно емпирично изследване. Резултатите от изследването не откриват силни корелации между надареността, в когнитивните и прояви и самочувствието и самовъзприятието, но откриват силни корелации между общото самочувствие и самовъзприятие. Равнищата на самочувствието и самовъзприятието не потвърждават значими полови различия, както и зависимост от семейния статус.

4. Методика на изследването

Методиката отразява основния замисъл на изследването и на концептуалното му осмисляне. Самата методика включва:

Тест за измерване на умствената интелигентност (гръцкият детски вариант, WPPSI-III) (Wechsler, 2003; Sideridis & Antonio, 2015) Детският вариант на теста за измерване на умствената интелигентност (за деца от 2 години и 6 месеца до 7 години и 3 месеца (2:6 - 7:3)) е разработен от американския психолог Векслер (1967, 1989, 2002, 2003), като гръцкият детски вариант на теста за умствена интелигентност (WPPSI-III) на Сидерис и Антонио (2015) се базира на детския вариант на теста за измерване на умствената интелигентност от Векслер (2003) (Wechsler, 2003; Sideridis & Antonio, 2015).

Скала за измерване на самочувствието (гръцки детски вариант на поведенческо – академичната скала за измерване на самочувствието) (BASE) (Coopersmith, 1967; Coopersmith & Gilbert, 1982; Kakuros & Maniadaki, 2000). Гръцката адаптация на въведената от Купърсмит и Гилбърт (1982) поведенческо-академичната скала за измерване на самочувствието (BASE) е разработена от Какурос и Маниадаки (2000) (Coopersmith & Gilbert, 1982; Kakuros & Maniadaki, 2000). Тази скала е в резултат на проведени от Купърсмит (1967) прегледи и анализи на факторите на Поведенческия рейтингов формат (BRF). Скалата първоначално се използва за измерване на общото самочувствие, но в

последствие е преработена чрез включване на нови показатели, актуални при оценяване работата на децата в училище. BASE се състои от 16 въпроса за измерване на общото самочувствие, както и на пет нови показатели за самочувствие: ученическа инициатива, Позитивни взаимоотношения, приемане на успех/неуспех, приемане от връстниците и самоуважение.

Скала за измерване на самовъзприятието (Как възприемам себе си) (PATEM I) (Hartur, 1985; Makry & Mrosary, 2001). В изследването гръцката версия на „Детския профил за самовъзприятие“ (SPPC) (Hartur, 1985; Makry & Mrosary, 2001), е използван за измерване на самовъзприятието. Преводът и адаптирането към гръцките стандарти са извършени от Макри и Мроцари (2001) (Hartur, 1985; Makry & Mrosary, 2001). Скалата за измерване на самовъзприятието (Как възприемам себе си) (PATEM I) включва четири скали за детското самовъзприятие: училищни постижения, положителни взаимоотношения, привързаност на детето към майка си и физически способности (Hartur, 1985; Makry & Mrosary, 2001).

Въпросниците са с добри психометрични характеристики, което осигурява обективно интерпретиране на емпиричните данни и постигане на предвидената цел, на задачите, произлизащи от нея и обоснованите заключения по отношение на формулираните хипотези.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 191 страници в основния текст, който включва 46 таблици, 24 фигури и приложение. Структурата включва увод като въведение в изследователската тема, три глави, изводи и препоръки за практиката, заключение и литература. Библиографията е със 352 заглавия на латиница. Самото изследване е структурирано в две части – теоретична, която представя основните концепти, около които се изгражда изследването и емпирична, която е представена от цели, задачи, хипотези, инструменти на изследването с подробно описание на психометричните характеристики и различните анализи, в контекста на формулираните хипотези. Представените анализи и изводи са представителни за усилията на докторанта и подкрепят верификацията на получените резултати.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

За оценката на дисертационното изследване могат да се приемат следните критерии:

- новост – собствен принос при решаването на изследователския проблем;
- научна ерудиция, изразена в обективността и коректността на представените идеи и възгледи при теоретичното разглеждане на темата и при обзора на литературните изследвания както и в подбора на методиките и анализа на емпиричните данни;
- подробно описание на методиките на изследването и на техните психометрични характеристики;

-коректно представяне на емпиричните данни като се използват статистически методи и анализи на резултатите;

-авторови приноси и препоръки, относно използването на резултатите от научните изследвания.

Приносите на Димитриос Зоґрис Пападопулос са съдържателно обобщени и отговарят на проведеното изследване. Като цяло бих искал да отбележа следните положителни моменти:

Разработен е теоретичен модел на перцептивните и аперцептивни способности на надарени 5-6 годишни деца.

Разкрити са отношенията между умствена надареност и самочувствие и самовъзприятие при 5-6 годишни деца.

Реализиран е иновативен изследователски дизайн на перцептивните и аперцептивни способности на надарени 5-6 годишни деца.

Коректно коментиран съвременен статистически анализ на резултатите от изследването на перцептивните и аперцептивни способности на надарени 5-6 годишни деца.

Създадена е програма за психоло-педагогически тренинг на надарени 5-6 годишни деца за развитие на перцептивните им и аперцептивните им способности, ценни за съвременната образователна практика.

Това ми дава основание да отбележа, че изследването има приноси, които могат да намерят израз в опита за осмисляне на връзките между надареността и когнитивни и афективните процеси, както и в откриването на пътища за промяна на самочувствието и самовъзприятието чрез специално конструирани програми.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите на темата на дисертационния труд са под формата на статии и отговарят на изискванията.

9. Лично участие на докторанта

Димитриос Зоґрис Пападопулос е бил редовен докторант към катедра „Психология”. Той е реализирал самостоятелно цялото дисертационно изследване. Текстът, получените резултати и приноси са негово лично дело.

10. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Считаю, че е адекватен на дисертационния труд и обективно отразява теоретичните анализи и основните резултати, представени в съдържанието на изследването.

11. Лични впечатления

Бих искал да отбележа, че Димитриос Зоґрис Пападопулос притежава задълбочени познания в изследвана област, съчетани с отговорност и с оригинален подход към емпиричното разглеждане на темата, което обогатява разбиранията за надареността при 5-6 годишните деца.

12. Препоръки за бъдещо използване

Предлагам основния текст на дисертацията да се разшири като се наблегне на подробното описание на програмата за работа с надарените деца и на нейните ефекти.

Заклучение

Дисертационният труд показва, че докторантът Димитриос Зоґрис Пападопулос притежава задълбочени познания по темата на дисертацията. Смятам, че кандидатът отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор” по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ”. След изтъкнатите аргументи, както и на цялостната положителна оценка за извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна степен „доктор” на Димитриос Зоґрис Пападопулос, за което давам и своя утвърдителен вот.

28 09 2016 г.

Рецензент:

/проф. дпн Румен Стаматов/